

Sygn. akt I C 538/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2020 r.

Sąd Rejonowy w Rybniku I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Michał Wiekiera
Protokolant:	stażysta Monika Gawliczek

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2020 r. w Rybniku

na rozprawie

sprawy z powództwa Grupy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R.

przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

- zasądza od pozwanej (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki Grupy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. kwotę 333,61 zł (trzysta trzydzieści trzy złote 61/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 10 kwietnia 2020 roku;
- zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 137 zł (sto trzydzieści siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Sygn. akt I C 538/20

UZASADNIENIE

Pozwem z 7 maja 2020 roku powódka Grupa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. domagała się zasądzenia od pozwanej (...) Banku Spółki Akcyjnej w W. kwoty 333,61 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 10 kwietnia 2020 roku, a także zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że wierzyciel pierwotny T. D. zawarł z pozwaną szereg umów pożyczek, które każdorazowo spłacił przed terminem.

W dniu 5 października 2012 roku wierzyciel pierwotny zawarł z pozwaną umowę o pożyczkę gotówkową w wysokości 66500 zł na okres od 5 października 2012 roku do 4 października 2018 roku. Prowizja za udzielenie kredytu wynosiła 1330 zł. Wierzyciel pierwotny spłacił kredyt przed terminem w dniu 3 października 2017 roku, wobec czego pozwana w dniu 9 kwietnia 2020 roku zwróciła wierzycielowi proporcjonalny zwrot prowizji przypadający za okres, o który skrócono czas obowiązywania umowy, jednakże nie uwzględniając odsetek w kwocie 38,55 zł.

W dniu 23 lipca 2013 roku wierzyciel pierwotny zawarł z pozwaną umowę o pożyczkę gotówkową w wysokości 5000 zł na okres od 23 lipca 2013 roku do 15 lipca 2017 roku. Prowizja za udzielenie kredytu wynosiła 250 zł.

Wierzyciel pierwotny spłacił kredyt przed terminem w dniu 26 marca 2014 roku, wobec czego pozwana w dniu 9 kwietnia 2020 roku zwróciła wierzycielowi proporcjonalny zwrot prowizji przypadający za okres, o który skrócono czas obowiązywania umowy, jednakże nie uwzględniając odsetek w kwocie 104,90 zł.

W dniu 18 grudnia 2013 roku wierzyciel pierwotny zawarł z pozwaną umowę o pożyczkę gotówkową w wysokości 4.545 zł na okres od 18 grudnia 2013 roku do 18 grudnia 2019 roku. Prowizja za udzielenie kredytu wynosiła 227,25 zł. Wierzyciel pierwotny spłacił kredyt przed terminem w dniu 19 marca 2014 roku, wobec czego pozwana w dniu 9 kwietnia 2020 roku zwróciła wierzycielowi proporcjonalny zwrot prowizji przypadający za okres, o który skrócono czas obowiązywania umowy, jednakże nie uwzględniając odsetek w kwocie 103,55 zł.

W dniu 13 października 2014 roku wierzyciel pierwotny zawarł z pozwaną umowę o pożyczkę gotówkową w wysokości 6000 zł na okres od 13 października 2014 roku do 15 października 2020 roku. Prowizja za udzielenie kredytu wynosiła 300 zł. Wierzyciel pierwotny spłacił kredyt przed terminem w dniu 3 października 2017 roku, wobec czego pozwana w dniu 9 kwietnia 2020 roku zwróciła wierzycielowi proporcjonalny zwrot prowizji przypadający za okres, o który skrócono czas obowiązywania umowy, jednakże nie uwzględniając odsetek w kwocie 26,27 zł.

W dniu 17 lipca 2014 roku wierzyciel pierwotny zawarł z pozwaną umowę o pożyczkę gotówkową w wysokości 15000 zł na okres od 17 lipca 2014 roku do 15 lipca 2020 roku. Prowizja za udzielenie kredytu wynosiła 750 zł. Wierzyciel pierwotny spłacił kredyt przed terminem w dniu 3 października 2017 roku, wobec czego pozwana w dniu 9 kwietnia 2020 roku zwróciła wierzycielowi proporcjonalny zwrot prowizji przypadający za okres, o który skrócono czas obowiązywania umowy, jednakże nie uwzględniając odsetek w kwocie 60,34 zł.

W dniu 4 marca 2020 roku powódka nabyła na podstawie umów przelewu wierzytelności o nr (...) wskazane wierzytelności od wierzyciela pierwotnego.

W odpowiedzi na pozew pozwana wносиła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu. Przyznała zawarcie umów pożyczki gotówkowej z wierzycielem pierwotnym, a także ich spłatę we wcześniejszym terminie. Pozwana wskazała, iż koszty ponoszone przez kredytobiorcę na rzecz kredytodawcy tytułem jednorazowych czynności bądź usług związanych z udzieleniem kredytu, których wysokość nie jest uzależniona od okresu obowiązywania umowy, nie dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, a zatem nie podlegają rekalkulacji w sytuacji wcześniejszej całkowitej spłaty kredytu. Nadto wskazała, iż powódce należy przypisać nadużycie prawa podmiotowego, które polega na tym, że dochodzi roszczenia w oparciu o wykładnię prawa UE dokonywaną ze względu na ochronę konsumentów, podczas gdy powódka jest przedsiębiorcą i wykładnia dotycząca prawa konsumentów nie może mieć zastosowania ani chronić jej w relacji z innym przedsiębiorcą. Zarzuciła, iż umowa przelewu nie przeniosła na powódkę roszczeń, gdyż przysługiwały one wierzycielowi pierwotnemu pozwanej.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 5 października 2012 roku T. D. zawarł z Bankiem (...) Spółką Akcyjną w W. umowę pożyczki gotówkowej nr (...), na podstawie której Bank udzielił pożyczki w wysokości 66.500 zł, koszt prowizji za udzielenie pożyczki wyniósł 1330 zł. Czas obowiązywania umowy został określony na 72 miesiące począwszy od października 2012 tj. 6 lat.

(umowa pożyczki k. 17-18, okoliczność bezsporna)

W dniu 23 lipca 2013 roku T. D. zawarł z Bankiem (...) Spółką Akcyjną w W. umowę pożyczki gotówkowej nr (...), na podstawie której Bank udzielił pożyczki w wysokości 5.000 zł, koszt prowizji za udzielenie pożyczki wyniósł 250 zł. Czas obowiązywania umowy został określony na 72 miesiące począwszy od lipca 2013 roku, tj. 6 lat.

(umowa pożyczki k. 19-20, okoliczność bezsporna)

W dniu 18 grudnia 2013 roku T. D. zawarł z Bankiem (...) Spółką Akcyjną w W. umowę pożyczki gotówkowej nr (...), na podstawie której Bank udzielił pożyczki w wysokości 4.545 zł, koszt prowizji za udzielenie pożyczki wyniósł 227,25 zł. Czas obowiązywania umowy został określony na 72 miesiące począwszy od grudnia 2013 roku, tj. 6 lat.

(umowa pożyczki k. 21-23, okoliczność bezsporna)

W dniu 13 października 2014 roku T. D. zawarł z Bankiem (...) Spółką Akcyjną w W. umowę pożyczki gotówkowej nr (...), na podstawie której Bank udzielił pożyczki w wysokości 6.000 zł, koszt prowizji za udzielenie pożyczki wyniósł 300 zł. Czas obowiązywania umowy został określony na 72 miesiące począwszy od października 2014 roku, tj. 6 lat.

(umowa pożyczki k. 24-26, okoliczność bezsporna)

W dniu 17 lipca 2014 roku T. D. zawarł z Bankiem (...) Spółką Akcyjną w W. umowę pożyczki gotówkowej nr (...), na podstawie której Bank udzielił pożyczki w wysokości 15.000 zł, koszt prowizji za udzielenie pożyczki wyniósł 750 zł. Czas obowiązywania umowy został określony na 72 miesiące począwszy od października 2014 roku, tj. 6 lat.

(umowa pożyczki k. 27-29, okoliczność bezsporna)

W § 11 wszystkich pięciu umów strony postanowiły, że pożyczkobiorca może dokonać przedterminowej spłaty części lub całości kwoty pożyczki. W przypadku spłaty pożyczki przed terminem pożyczkobiorca mógł wnioskować o zmniejszenie wysokości rat pożyczki lub skrócenie okresu pożyczki z zachowaniem dotychczasowej wysokości raty pożyczki.

(umowy pożyczki jw.)

T. D. w dniach 3 października 2017 roku, 19 marca 2014 roku, 26 marca 2014 roku dokonał całkowitej spłaty pożyczek udzielonych mu przez Bank (...) Spółkę Akcyjną w W..

(informacja z BIK k.30, okoliczność bezsporna)

Umowami z dnia 4 marca 2020 roku o nr (...), (...), (...), (...), (...) T. D. dokonał cesji wierzytelności z tytułu umów pożyczek nr (...) na rzecz Grupy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R.. Zawiadomieniem nadanym do pozwanej w dniu 5 marca 2020 roku T. D. powiadomił pozwaną o cesji wierzytelności. Wezwaniem z dnia 4 marca 2020 roku powódka wezwała pozwaną do spłaty zaległości.

(umowa przelewu wierzytelności k. 31-32, k. 34-35, k.37-38, k. 40-41, k. 44-45, wezwanie k.47-48)

W dniu 9 kwietnia 2020 roku pozwana dokonała częściowego spełnienia świadczenia tj. spłaciła należną prowizję w łącznej kwocie 1161,36 złotych.

(potwierdzenia transakcji k. 49-53)

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił na podstawie oświadczeń stron w zakresie, w jakim nie były one kwestionowane przez stronę przeciwną. Sąd uwzględnił także dowody z dokumentów przedłożonych przez strony w toku postępowania, które nie budziły wątpliwości Sądu, co do swej wiarygodności, a zatem brak było podstaw do odmowy dania im wiary.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

W niniejszej sprawie kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było ustalenie, czy powodowi przysługuje zwrot proporcjonalnej (do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy) części prowizji w przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki.

Zgodnie z art. 5 pkt 6 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 roku, poz. 993), całkowity koszt pożyczki (kredytu konsumenckiego) obejmuje wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych w przypadku, gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu – z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta.

W § 11 zawartych umów strony postanowiły, że pożyczkobiorca może dokonać przedterminowej spłaty części lub całości kwoty pożyczki. W przypadku spłaty pożyczki przed terminem pożyczkobiorca mógł złożyć dyspozycje o dokonanie przeliczenia rat pożyczki lub skrócenie okresu pożyczki z zachowaniem dotychczasowej wysokości raty pożyczki.

Roszczenie powódki znajdowało swoją podstawę w treści art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 roku, poz. 993), zgodnie z którym, w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą. Powołany przepis stanowi implementację prawa unijnego, tj. art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady numer 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 roku w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady numer 87/102/EWG, wedle którego konsument ma prawo w każdym czasie spłacić w całości lub w części swoje zobowiązania wynikające z umowy o kredyt. W takich przypadkach jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy.

W doktrynie i orzecznictwie art. 49 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 roku, poz. 993) jest przedmiotem rozbieżnych poglądów. Część komentatorów i judykatury stoi na stanowisku, iż powołany przepis nie obejmuje prowizji przygotowawczej, która stanowi wynagrodzenie kredytodawcy za czynności związane z zawarciem umowy o kredyt konsumencki. Przepis ten dotyczy, bowiem jedynie takich świadczeń kredytobiorcy, których wysokość lub powstanie zależy od okresu kredytowania, czyli okresu, na jaki udzielono kredytobiorcy kredytu. Dlatego też redukcja kosztów określonych w art. 49 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 roku, poz. 993) powinna dotyczyć należności naliczanych okresowo. Obowiązek obniżenia całkowitego kosztu kredytu odnosi się, bowiem wyłącznie do kosztów rozłożonych w czasie. O tym, czy dany koszt jest rozłożony w czasie, nie decyduje termin jego wymagalności ani też fakt, kiedy konsument go faktycznie poniósł, ale okres, do którego odnosi się ten koszt. Przeciwnicy powołanego stanowiska opowiadają się za prokonsumencką wykładnią art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 roku, poz. 993) podnosząc, że w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego przez kredytobiorcę przysługuje mu roszczenie o obniżenie wszystkich możliwych kosztów takiego kredytu (w tym prowizji przygotowawczej) proporcjonalnie do skrócenia okresu kredytowania.

Nie można również pominąć faktu, iż w związku z rozbieżnościami w orzecznictwie sądów powszechnych w dniu 11 czerwca 2018 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie zadał pytanie prejudycjalnego Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej ((...)). Skład orzekający zapytał (...), czy konsument, w przypadku dokonania wcześniejszej spłaty swoich zobowiązań wynikających z umowy o kredyt, uprawniony jest do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, w tym również o koszty, których wysokość nie jest zależna od długości trwania tej umowy o kredyt. Rzecznik Generalny (...) w dniu 23 maja 2019 roku wskazał na cztery możliwe interpretacje art. 16 ust. 1 Dyrektywy traktującego o rozliczaniu się z konsumentem z kosztów w przypadku przedterminowej spłaty kredytu. Pierwsza interpretacja opiera się na założeniu, że koszty, które podlegają obniżeniu, to innymi słowy wydatki poniesione przez instytucję kredytową w związku z udzielonym kredytem. Zasadniczo zatem art. 16 ust. 1 zwalniałby konsumentów z obowiązku uiszczenia, w odniesieniu do „kosztów”, wydatków związanych z pozostałym okresem obowiązywania umowy. Druga interpretacja (analogiczna do tej, której zwolennikami są Prezes UOKiK oraz Rzecznik (...)) oznaczałaby konieczność zmniejszenia całkowitego kosztu kredytu proporcjonalnie do pozostałego okresu obowiązywania umowy. Interpretacja trzecia (proponowana przez pozwane instytucje finansowe) uznaje, że koszty, które można odliczyć od całkowitego kosztu kredytu, to jedynie te koszty, które zostały formalnie

przedstawione w umowie o kredyt jako zależne od czasu trwania samej umowy o kredyt. Natomiast, z uwagi na fakt, że świadczona usługa, polegająca na udzieleniu kredytu, jest w całości wykonana z chwilą udostępnienia pieniędzy konsumentowi, marża zysku instytucji kredytowej powinna pozostać nienaruszona. Zgodnie z czwartą i ostatnią interpretacją wysokość obniżki, do której konsument miałby prawo, odpowiada płatności jednorazowej lub płatnościom powtarzającym się, które nie były jeszcze należne z chwilą dokonania przedterminowej spłaty. Z czterech przedstawionych interpretacji bezwarunkowo odrzucone zostały interpretacja pierwsza oraz interpretacja trzecia. Co do dwóch pozostałych, Rzecznik Generalny wskazał, że są zgodne z prawem unijnym. Zauważył wprawdzie, że obie mogą prowadzić do braku równowagi w relacji pomiędzy kredytodawcą a kredytobiorcą. W przypadku drugiej interpretacji, jeżeli spłata nastąpi na bardzo wczesnym etapie, stałe koszty ponoszone przez instytucję kredytową mogą nie być w pełni zamortyzowane przez opłaty i odsetki zapłacone przez konsumenta, a zatem instytucja kredytowa może ponieść stratę. Co do czwartej interpretacji – otwiera ona instytucjom kredytowym (w ocenie Rzecznika) możliwość obejścia skutków obniżki kosztów w przypadku przedterminowej spłaty poprzez przeniesienie wszystkich kosztów stałych na konsumentów na początku umowy. Jednak obie te interpretacje mają tę wyraźną korzyść, że konsument w wyniku przedterminowej spłaty uzyska obniżkę zarówno odsetek, jak i kosztów, w sposób, który jest (względnie) proporcjonalny w stosunku do zakresu, w jakim umowa o kredyt została spłacona wcześniej.

Ww. poglądy są jedynie opinią prejudycjalną, a przepisy nie zostały zmienione, ale wskazują niewątpliwie pewien kierunek interpretacyjny, również dla tutejszego Sądu, który podziela powyższe stanowisko w sprawie.

Przede wszystkim podnieść należy, że zgodnie z literalnym brzmieniem art. 49 ust. 1 ustawy, przepis ten obejmuje swoim zakresem całkowity koszt kredytu. Definicja całkowitego kosztu kredytu zawarta została z kolei w art. 5 pkt 6 tej ustawy, obejmując wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy (ppkt a) oraz koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu (ppkt b), z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta. Tym samym art. 49 ust. 1 ustawy nie wyłącza przedmiotowo możliwości obniżenia żadnego z rodzajów kosztów określonych w art. 5 pkt 6 ustawy. Jedyne wyjątek polega na tym, że obniżenie kosztów ma charakter proporcjonalny w tym sensie, że ograniczone jest do okresu od dnia faktycznej spłaty do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie. Do tego właśnie sprowadza się sens tegoż ograniczenia, a taką interpretację potwierdza ostatnia część zdania w art. 49 ust. 1 ustawy, zgodnie z którą obniżeniu podlegają nawet te koszty, które konsument poniósł przed spłatą kredytu. Oznacza to, że intencją ustawodawcy było, aby nie różnicować możliwości obniżenia kosztu kredytu w zależności od tego jaki charakter ma ten koszt i w jakim czasie został poniesiony. Istotą i celem tego rozwiązania jest zatem ustanowienie proporcjonalnej redukcji całkowitego kosztu kredytu – niezależnie od tego, kiedy ten koszt został poniesiony przez kredytobiorcę.

Jednocześnie, niezależnie od powyższego, na wskazać należy, że pozwana nie zdołała wykazać, ażeby żądane prowizje były kosztem pozwanej niezależnym od czasu trwania umowy. Elementami przedmiotowo istotnymi umowy pożyczki są kwota pożyczki oraz okres, na jaki ta pożyczka jest udzielana. Skoro pozwana powołuje się na to, że prowizja stanowi marżę pozwanej za udzielenie pożyczki – to należy ją łączyć z tymi elementami umowy pożyczki, a zatem także z okresem na jaki pożyczka została udzielona. W świetle twierdzeń pozwanej o różnych składowych prowizji wskazać należy, że ujęcie w umowie tejże prowizji jako jednej liczby, bez przytoczenia jej składników oraz czynników, jakie składały się na jej ustalenie, powoduje że tak sformułowane postanowienie umowy jest niejednoznaczne. Nie daje bowiem możliwości ustalenia i wyodrębnienia składników prowizji podlegających obniżeniu w razie wcześniejszej spłaty pożyczki oraz tych, które nie ulegają obniżeniu jako „nie są związane z okresem kredytowania”. Zgodnie z art. 385§2 k.c., wzorzec umowy powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały. Postanowienia niejednoznaczne tłumaczy się na korzyść konsumenta. Z tych przyczyn w zgromadzonym materiale sprawy brak podstaw do wyłączenia w całości prowizji przewidzianej w umowie z całkowitego kosztu kredytu (pożyczki) dotyczącego okresu umowy, o który skrócono czas obowiązywania umowy - wymienionego w art. 49 ust.1 ustawy o kredycie konsumenckim.

Jednocześnie należało zauważyć, że brak podstaw do stwierdzenia, że w umowie cesji doszło do naruszenia praw konsumenta, a także iż powódka nie może opierać swojego roszczenia na wykładni tzw. „pro konsumenckiej”.

Zgodnie z wyrokiem (...) z dnia 11 września 2019 r., okoliczność iż spory w postępowaniu głównym dotyczą wyłącznie przedsiębiorców, nie stanowi przeszkody dla stosowania dyrektywy (...), której zakres stosowania nie zależy od tożsamości stron sporu, lecz od statusu stron umowy kredytu. Tym samym doszło do skutecznego przelewu wierzytelności. Brak jest wyłączenia ustawowego, które uniemożliwiłoby dokonanie cesji tego rodzaju wierzytelności na przedsiębiorców.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 49 ust. 1 w zw. z art. 5 pkt 6 w zw. z art. 52 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 roku, poz. 993) w zw. z art. 481 § 1 k.c. Sąd w punkcie pierwszym wyroku zasądził od pozwanej 333,61 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 10 kwietnia 2020 roku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu, tj. na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając od pozwanej na rzecz powódki kwotę 137 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 30 złotych tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwotę 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz kwotę 100 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sędzia